

POGAJNA BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

4. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, apryl 1985

Lětnik 35

Hrono za apryl:

Knjez je woprawdže stanył

Luk. 24, 34

Cyly Nowy zakon je napjelnjeny wot wěstosće: Knjez njeje w smjerći wostal, wón je zawěrnó stanył, wón je žiwy a wobswědča so w tutym swěće dwělow, spytowanjow a smjerće. Tuta wěstosć wupraja so w mnohich swědčenjach biblije.

Tež we wěrywuznaću prajimy: "... na třeci dzeń zaso stanył wot mrtwych ..." a stajamy tak Jězusowe zrowastaće do srjedźizny našeje wěry. Japoštoł Pawoł praji samo, zo je naša wěra a naše přédowanje podarmo, hdyž Jězus njeje z mrtwych stanył (1. Kor. 15,14). Sto potajkim woznamjenja zrowastaće za nas, za našu wěru, za naše žiwjenje?

Jako zbudži Bóh toho, kotryž bě so jako zlostnik na křiž zbił, wot mrtwych, wuzna so wón k tomu, zo bě so Jězus w poslušnosći podał. Bóh přiznawa so w zrowastaću ke křižej. Křiž a zrowastaće słušatej po Nowym zakonju hromadže. To hižo je za naše žiwjenje wažne. Mnozy chcedža džensa drje zrowastaće — žiwjenje po smjerći; ale no chcedža njesć křiž — kaž Jězus na so wzać prócu a bėdu wšědneho žiwjenja a čerpjeć za wumóženje cyłego čłowještwa. nic jenož sebje samoho.

Zrowastaće je po Nowym zakonju započatk powšitkowneho zrowastaća. Chrystus je „prěnički mjez tymi, kiž su wusnyli“ (1. Kor. 15,20). To je zakład křesćanskeho počinka nadźije na žiwjenje. Tuta nadźija zda so mi we wokomiku w našich cyrkwjach chětro slaba być. Słyšu jara wjele přédowanjow, kotrež budža we wěriwych strach a bjeznadźijnosć. Njesměmy to zaměnić z tym, zo je wězo nuzne, na naš hrožace strach přikazować, na přikład na te, kotrež nam hroža přez nowe koło brónjenja, kotrež chce amerikanski prezident z „wojnu hwězdow“ započinać. Ale tute informacije su trěbne, zo bychmy wědzeli, přećiwo kajkim mocam, kiž žiwjenje wohrožuja, mamy wojować. Křesćan je wuhotowany ze swojej wěru do zrowastaća z počinkom nadźije na žiwjenje, a z nim wojuje wón přećiwo wšěm žiwjenje wohrožowacym mocam. Tež hdyž so tute hotuja do plašćika křesćanskeje wěry a rěča wo kóncu swěta abo druhich z biblije pokradnjenych a skepsanych wěrnosćach.

Křesćanska nadźija pak je aktiwny počink — wona pohonja nas do skutka za žiwjenje. Tute žiwjenje je so ze zrowastaćom wobnowiło, haj, zrowastaće je započatk noweho žiwjenja.

Myslu sej, zo nima džensa zwada wo tym, hač je zrowastaće so woprawdže stało abo hač ma wone jenož wuznam za našu wěru, w našich wosadach žanu wažnosć. Wažne je, zo zhromadžuja so w našich křesćanskich wosadach ludžo, kiž

Cyrkej we Wulkich Zdžarach

KEDŽBU!

Njedželu, 19. meje 1985:

serbski bus do Dešna.

Přizjewjenje pola sup. Wirtha

8600 Budyšin, Čornobóhaska dróha 12 (telefon: Budyšin 47788)

KEDŽBU!

su napjelnjeni z nadžiju za žiwjenje a su zwólniwi, za tute kaž Jězus swoje žiwjenje zasadzić, woprować.

Na Jězusu a jeho wučownikach nam nadpadnje, zo su woni zwólniwi, za to, wo čimž su woni přeswědčeni — zo ma žiwjenje zmysl —, swoje čelne žiwjenje woprować. Wěrní wěriwi su tež džensa hišće tak w jeho naslědnistwje, zo dadža swoje čelne žiwjenje za čłowjeka hodne žiwjenje druhich.

Snadž runje na dnju, hdyž tuto čitaće — 9. apryla — je so 40 lět minyło, zo da tajki swědk Božeho žiwjenja swoje młode žiwjenje za to, zo by so čłowjestwo wumóžilo wot tehdom žiwjenje najbóle wohrožowaceje namocy, wot fašizma — Dietrich Bonhoeffer. Ze zajeća je nam wón zawostajil wulkotne swědčenja, kak ma so naša wěra prawje do žiwjenja stajić, kak ma wona wobswědčić našu wěru do zrowastaća.

Dietrich Bonhoeffer je w lisće z jastwa w Tegelu dnja 5. 12. 1943 pisat: „... jenož, hdyž lubuješ žiwjenje a swět tak jara, zo zda so z nimaj tež wšo druhe zhubjene a ke koncej, směš wěrić do zrowastaća mrtwych a do noweho swěta...“ Wón je mnoho pisal wo trěbnosci, z Jězusom čerpjeć, zo by sprawnosć do byla. Ale wěra do žiwjenja je jemu dawała móc, swoje žiwjenje woprować. A wón by móhl čeknyć! Wón bě přenje lěta fašistiskeho časa dušepastyr Němcow we wukraju.

Wuswobodjenje z kwakle systema, kiž bě přećiwo žiwjenju, njeje wón dožiwił, ale hač do džensnišeho dawa wón ze svojim příkladom křesćanam móc, so přećiwo wšemu spjećować, štož woprawdžite žiwjenje znjemóžnja.

Naša wěra, zo je Knjez woprawdže stanyl, je za nas potajkim něšto jara pohonjowace a budži našu nadžiju, zo žiwjenje dobudže! Cyril Pjeh

Modlitwa při zapokazanju serbskeho superintendenta

Modlmy so w měrje ke Knjezej:
Wo měr, kotryž přindže wot Chrystusa, wo wumóženje našich dušow, wo rozšěrjenje ewangeliya mjez wšitkimi ludami, wo zachowanje jeho swjateje cyrkwy a wo zjednocenje wšitkich křesćanskich cyrkwow, modlmy so ke Knjezej: Knježe, smil so! Za našu cyrkej a za wšitkich, kotřiž k njej slušeja, za prawe připowědanje Božeho słowa a prawe wužiwanje swjateju sakramentow, za našeho biskopa a za wšitkich, kotřiž su k wjedženju cyrkwy powołani, za našich fararjow, předstejićerjow a wšitkich sobudźelaćerjow w našich wosadach a za wšitkich, kotřiž su tu we wěrje zhromadzeni a so z nami modla, modlmy so ke Knjezej: Knježe, smil so! Za wšitkich zamołwitych w staće a towaršnosći, za naš serbski lud, za Bože žohnowanje za naše džěci, wo čistosć powětra a plódnosć role a wo měr po cyłm swěće, modlmy so ke Knjezej: Knježe, smil so! Za wšitkich, kotřiž su na swěće Chrysta abo prawosće dla jeći abo přesčěhani, za wšitkich chudych a hlód tradacych na swěće, za wšitkich, kotřiž su na swěće potłočowani abo njesprawnosć čerpja, za wšitkich zadwělowanych na zemi a za wšitkich, kotřiž su w nuzy, modlmy so ke Knjezej: Knježe, smil so!

Za wosamóčenych a spytowanych, za wšitkich starych a slabych, za chorych a mrějacych a jich zbožnosć, zo by wón kóždeho z jeho nuzy wumóhl a zo by Bóh nam zbožny kónc spožčil, modlmy so ke Knjezej: Knježe, smil so! Staraj so hnadnje wo nas. Zdržer a wuchowaj nas. Tebje chwalimy a česćimy. K tebi so modlimy: Wótče a Syno a Swjaty Ducho, nětko a kóždy čas a wot wěčnosće do wěčnosće. Hamjen.

Rozmołwa ze sotru Friedu Wjelic

(Pokročowanje)

Powědajće nam něšto z washeho džěla w Chinje.

F. W. Mój přeni nadawk bě, nawjedować dom holcow. W nim mējachu holcy, kotrež běchu we hłubokej nuzy a cyle bjez prawow žiwe, nowu domiznu namakać: holcy, kotrež njemējachu ani nana ani maćerje, a holcy, kotrež běchu njewólnicy. Nadawk njebě lochki. Kóžde džěće měješe swoju zrudnu stawiznu. Zwjetša pak bě tak: Mać bě zahe zemřela, nan kurješe opium a předa swoje džěće, zo by sej za tute pjenjez znova móhl opium kupić. Bě to čězke džělo. — K tomu přindže struchle dožiwenje w tutym času. Pódl našeho hołčeho doma bydlichu misionaroyo-adwentsišća z Ameriki. Mějachmy z nimi dobre susodstwo, při skladnosćach so z nimi rozmołwjachmy. Jednoho ranja namakachu ludžo wobě žonje misionarow zamordowanej w jich bydlenju. Tute dožiwenje bě hrožbne. Měsacy dołho čujach so přesčěhana, a grawoćiwe dožiwenje mje njepuši. Naša mać, hdyž wo tym zhoni, mi pisaše: „Hdyž wjac dale njemóžeš, přindž domoj.“ A na kóncu lista steješe sada: „Mnozy so za Tebje modla, a Jězus je při Tebi wšitke dny.“ To bě za mnje wotučenje ze struchleho sona. Njebě jeho přítomnosć dosahaca za mnje? Tak nawuknych řečej z Pawołom: „Mamy wšudže zrudobu, ale njebojimy so. Nam je styskno, ale njezadwělujemy.“

Po třoch lětach so do noweho džěla powoľach. Jim Fraser, superintendent prowincy Yünan, powita mje ze słowami: „Bóh je wrota za was wočińil, a tak spešnje kaž móžno móžeće přez nje přenić.“ Měnješe z tym wrota k městu Yüki. Město ma 8 000 do 10 000 wobydlerjow. Na mojih jězbach běch husto do tutoho města přišla. Nihdy sej njebych myslila, zo namakam w nim jónu na 18 lět swoje džělo a swoju domiznu.

Mějachmy 16 hłownych a 32 pódlanskich misioniskich stacijow, tež šulu za slepych a dom za syroty. Hdys a hdys bě trjeba, jednotliwe stacije wopytać. Zdalenosće běchu wulke, dny dołho běchmy po puću. Tajke jězby běchu přeco wobčezne, wosebje w dešćikowym času. Po puću běchmy z dwukolesowym wozom, druhdy jěchach na konju, druhdy njesechu mje w nošnym stólcu, druhdy běžach. Chodzachmy po wuskich šćežkach, po čumpatych mostach; z jednorými čolmami přeprěčichmy torhate rěki, krosnjachmy so přez wysoke hory a hłuboke bjezdna.

Börze wotewrěchmy mału staciju za chorych. Naše najwažniše medikamenty běchu 10puntowska kana z wazelinu, tyzka z Karlsbadskej selu a tyzka z aspirinom. Z tutymi najjednoríšimi medikamentami skutkowachmy druhdy džiwcy. Chorobna stacija wotamkny nam wutroby Chinjanow. Ze wšěmi svojimi nuzami a chorosćemi přindžechu k nam.

Sotra Frieda, hdy šće přeni raz domiznu wopytała? Što šće začuwała, hdyž šće so z Chinje do Němskeje wróćila?

F. W. Po wosom lětach wopytach domiznu. Tu čujach, zo sluša moja wutroba našim lubym Chinjanam. Wjeselach drje so jara na zasowidjenje ze svojimi lubymi doma, tola bě mi, kaž by njebylo bylo pochmurjene. Bě to w lěće 1936. Něštožkuli w domiznje cyle jednorje wjace njerozumjach. Z čěmneho kraja njewěriwych běch přijěla domoj, ale wosrjedž čmy smy krasnosć Boha widželi. A jeho přítomnosć nam dari swobodu, kotruž doma podarmo pytač.

Hdyž so mój dowol koncej bližeše, jědžech do Tübingena, zo bych dóstała nowe wuswědčenje, zo směm w horcych krajach džělać. Tola kak so wustróžich, hdyž nochychu mi tu wuswědčenje dać. Njesmědžach so do Chinje wróćić. Běch wša sprócna a zbíta. Mjelčach a džech, zo bych z Bohom sama byla. Zadwělowany bój howrješe we mni. Mějach wšo spuščić a so podać? Mějach so wobarać? Ale kak? — Na druhe ranje skazachu mje do běrca misioniskeho wjednistwa. Tam zhonich: W Gifhorn bě 12lětna holca tak čězko na difteriju schorjela, zo běchu starši hižo wšu nadžiju spuščili. Jako holca njenadžicy poča wotchorić, chcyštaj staršej so Bohu džakować. Přepokazaštaj wjele pjenjez, pjenjez za moju jězbu do Chinje. Na to mi ničto wjace njeprěkowaše, smědžach jěć. Wohaňbna dyrbojach zaso jónu spóznac, zo njejestajeja čłowjekojko moje žiwjenje, ale Bóh sam.

(Pokročowanje slěduje)

Mudrosć starych Serbow

Džakna kwětka
kčěje zředka.

Wjele so hodži prajić wo njedžakownosći swěta. Hódne pak njeje, druhim jich njedžakownosć porokować. Radšo chcemy řečej wo sebi samym, zo smy my tak skupi z džakom. Při tym je džak najbliži puć k čłowjekej, z kotrymž smy so rozešli w njedobrym.

Njesy hišće ženje zrudny był sam na sebje? Lubuje so mjez sobu. Wězo! Što pak potom, hdyž je so wša sympatija zhubila? Hdyž rady na swojeho mandželskeho ani njehladaš? Kak móhl ja swojeho blišeho lubować, kotryž je so hroznje na mnje přisłodzał, přeradziwiš moju dowěru?

Pytaj za tym, štož tebe tola hišće z tamnym zwjazuje. Snano so dopomniš na tu abo tamnu dobrotu, na rjane zhromadne dožiwenje. Praj jemu to a daj spóznac, zo maš hišće škrički džaka za njeho w swojej wutrobje. To móhlo tebi a jemu pomhać.

Džak woprawdže porědko kčěje a je tola tak lubozna, zwjeselaca kwětka.

Gerhard Wirth

Wulke Ždzary

W Kulmanowej chronice z l. 1852 wopisuja so Wulke Ždzary jako wjes, kotraž leži 1¼ mile južnje wot města (Wojerecy) při Hodžijskej wodze, kotraž ju srjedza džěli, ½ mile wot Kulowa, 3 mile wot Grodka, 3 mile wot Zleho Komorowa a 3 mile wot sakskeho města Budyšina zdalena. Wulke Ždzary slušeja k najstaršim wsam Wojerowskeho wokrjesa, a z tym je Wulkoždarowska wosada jedna z najstaršich parochijow Hornjeje Lužicy. K jeje parochiji slušeja Koblicy, Hórnikey, Mučow, Nowa Bukojna a Rachlow. Přenja cyrkej abo kapała natwari so po wšem zdaću wo-

koło l. 1250 a wokoło l. 1540 zawjedze so we Wulkich Žďzarach reformacija. Prěni cyrkwinski twar powjetšichu wokoło l. 1590. Džensnišu wěžu z wosom-rózkom w hornim dźělu natwarichu z welskej hawbu w l. 1750. Druhi króć powjetšichu cyrkwinu lóždž w lětomaj 1781–82. Takle widžimy ju džens z wulkimi kulojtými woknami. Cyrkej je po stilu poměrnje čisty twar pozdnjeho baroka. Dwě lubi wodbawatej rumnosť. Na byrglowej lubi su hodnotne a po zwuku wulkotne byrgle firmy Ladegast, kotrež natwarichu so w l. 1857. Wone maja jako wosebited cymblowu hwězdu abo t. mj. „zlótu hwězdu“. Klasicistiski byrglowy prospekt je debjenka cyrkwyje. Zastupimy-li do cyrkwyje z hlownymi durjemi, wuhladaemy wulki klětkowy wohtar, kotryž wobmjezuje praworóžkaty rum. Prěnjotnje njeeksistowaše tuta kombinacija. Klětka steješe wěšce na druhim, njeznatym městnje. Wohtar a klětka pochadžatej ze stareho časa. Přetwar přewjedze so najskerje z nowotwarom cyrkwinowej lóžde před někak 200 lětami. Prjedy měješe wohtar džens hižo njeznaty wobraz, wot kotrehož wuchowa so jenož parlowy ramik. Wohtar ponowichu po wojnje a wuděbuchu jón z drjewjanej plastiku Boha Wótca. Zdobom dóstachu klětkowe durje poreformaciski wobraz poslednjeje wječerje njeznateho sakskeho mištra. Dwaj wulkej swěčnikaj pyšitej cyrkwyje, kotrejuž drohotka je z ruku točena skleńca Jabloněskeho dźěla. Tež bóčne wobswětlenje připodobni so barokej. W zachodze do cyrkwyje pod wěžu spomina wosada na padnjonych.

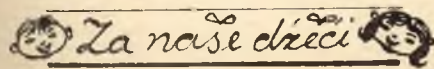
Ke kemšam wołaja wosadnych štyri zwony, kotrež waža hromadže nimale 100 centnarjow. Wulki zwón sam waži wjace hač 40 centnarjow a jeho pała něhdže dwaj centnarjey.

W latarni wěže wisa pjaty zwón, najmjeńši, je pak bronzowy. (Kak je tam přišoř, zhoniće w jednym z přichodnych wudaćow.) Najmjeńši zwón je jenički, kotryž je wojnu přeřař. Hlowne zwony su z lateho wocla a pochadžeja z l. 1946/47.

Cyrkej wodbawa kěrchow z murju, kotraž je zdžěla 400 lět stara.

W zańdženych lětach ponowichu so slědowace dźele: Wěžina třěcha pokladže so z koporowym blachom; krónowanje, cyfrowniki a pokazowarje so pozloćichu, třěcha so překry, a cyrkwyje so wonka woběli. Tak strowi Wulkoždžawarska cyrkwej wšěch wužiwarjow F 96, wšěch dowolnikow při Hórnikočanskim jezorje a přeprašuje tež Was na wopyt. Njědzelu su w 9.30 hodž. Bože služby.

A njezabudźće: 22. a 23. junija 1985 je Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń w tutej cyrkwi we Wulkich Žďzarach.

Kak sym kónc wojny dožiwił

Hdyž so wójna ke kóncu bližeše, běch wosomlětny hólc w Zubornice poła Olby. W aprylu l. 1945 bližeše so fronta dzeń a bóle tež našej wjesce. Wězo mějachmy strach před třěljenjom, kiž bě nětko přeco wótřišo słyšeć. Tak podachmy so wšitycy na čěkanje. Wšitycy, to běchu: mać, mój 2lětny bratr, moja 3lětna sotra, ja, wowka a sotra wowki. Nan bě we wójnje. Z nami čěkaštaj hišće muž a žena ze wsy.

18. apryla nakładowachmy najnužniše wěcy na kóncu wóz. Muž a žena chcyštaj telko sobu wzać, zo bě wóz bórže přepolny. Tak překładowachmy wšitko na

wjetši rěbłowany wóz. Jara wažne bě, zo puću něšto k jědži měć, tohodla wza naša mać měch cokora a měch muki sobu. Naš znaty měješe awto, kotrež chcyše sobu wzać, ale nochcyše z nim jěć. Připowěсны awto na rěbłowany wóz, dokelž chcyše bencin lutować, zo by awto w najwjetšej nuzy mohł wužiwać a spēšnje z nim dale čěkać. Wšitko měještaj wučahnyć dwaj wołaj. Konja dawno žanoh wjace njemějachmy, běchmy jeho dyrbjeli do wojny dać.

Wječor wokoło 18.00 hodž. wotjě-džechmy ze Zubornički. Předku sedže-šter wowka a jeje sotra a wodžešter wołaj. My džěći sedžachmy z maćerju na wozu pod wulkej planu. Mać nas stajnje napominaše, zo njebychmy pod planu won hladali.

Jědžechmy přez Hućinu a Klukš do Wulkeje Dubrawy. Jara, jara pomału hibachmy so dopředka. Wołaj njeběšter spēšnej, fóra bě čězka, wuske koleśa wozu zarywachu so do zemje, a drohi běchu přepjeljene z ludžimi. Na prawym boku puća jědžechu čěkancy, na lěwej stronje němske wojsko. Wojacy chwatachu, dalokož bě to možno. Hdyž běchmy jim na puću, nas bjez wulkeho činjenja nabok stłóčichu. Tak so nam we Wulkej Dubrawje sta, zo nas na wuskim puću do přerowa storčichu. Z pomocu tamnych ludžiw wóz zaso na drohu sáčahnychmy. Jěć móžachmy jenož po kuskach. Stajnje zaso bě droha zatykana, wšitycy stějachu a čakachu, doniž njehibabase so dołha kolona dale. Z tajkej „jězbu“ miny so nóc.

Mać mi praješe, zo pojedžemy do Kamjenca. Ja ze swojimi 8 lětami njeběch hišće daloko do swěta přišoř, a hdyž wuhladach přichodny dzeń wulki Radwor z jeho cyrkwinymaj wěžomaj, myslach, zo smy hižo w Kamjencu. Tutón dzeń dojědžechmy do Chasowa. Tam wostachmy pola bura Mikla přez nóc. Naš wóz wostajichmy na dworje stej a awto stajichmy do bróznje. Wšitycy chowachmy so hromadže z někotrymi wjesnjami w pincy, dokelž so třěljnje dale bóle bližeše. Mikl počynny bětu chorhoj z wokna hornjeje stwy. Pinčne durje začinichmy kruće a zapřećhmy hišće wulku cinkowu wanju do nich. Cyłu nóc sedžachmy tam na bėrnach a na słomje. Mějach strach, wulki strach. Jónu chcyh stanyć, ale koljenje bėštej mi tak mjechkej, zo so přeco zaso zwjezech. Nadobo — wosrjedz nocy — slyšachmy wyše nas ropot: Rusojo tu běchu!

Rano wočinichu Rusojo pincu, a jedyn z nich přinđže dele. Wotwjedže našu mać. Myslach sej: Nětko ju zatrěła: Mějach tajki strach, zo lečach z pincy won přez dwór do bróznje. Tam bě bur Mikl. Wótře wołach: „Pomhajće, chcedža našu mać zatrělić, pomhajće!“ Bur Mikl mjeješe sam dośe stracha a přeco jenož praješe: „Budž změrom, budž změrom!“ Zalězech wysoko horje na słomu a schowach so. Tam so modlach, přeco a přeco znowa. Počas bėch so někak zmėrowař a sej prajach: Tu tola njemóžeš wostać. Dyrbiš hić za tamny pohladać. Njemóžu wopisać, kak wjesoly a zbožowny bėch, hdyž mać žiwu a strowu zaso wuhladach.

Hdyž bėch hišće w brózni sedžař, zaslyšach, kak Rusojo z wobsedzerjom awta do bróznje přinđzechu a hromadže z nim wotjědzechu. Za něšto hodžin so wón pěši zaso wróći. Bė wójakow do Budyšina dowjeř a jich a awto tam wostajili. Jeho žena bě wjesořa, zo so žiwu zaso wróći. Podarmo běchu so naše woły z připowěsnjenym awtom dračowali.

Něšto dnjow wostachmy pola Miklec. Na jich wuměnk u bėchmy do maleje stwički začahnyli. W jeničkim ložu spaše mać, my džěći pódla njeje na słomje. K jědži wjele njemějachmy. Mějchaj z muku a kokorom bě nam něchtó pokradnył.

Jednoho dnja rěkaše: Džensa přinđu komisaroja a wšitkich zatrěła. Njewěm, hač su dorosćeni to chutnje brali. Ja pak to wěrjach a dołho sym wo tym přemyslař, hač to budže boleć, hdyž mje zatrěła.

Samsny dzeń podachmy zo zaso na puć na Čelchow do Brězynki. Tam bě žiwu serbski pročowar Arnošt Bart. Hdyž pola Bartec zastupichmy, bě stwa hižo kopata pořna. Ludžo so k njemu tločachu, dokelž sej myslachu, zo su pola tajkeho dobreho a wuznamneho Serba wěšćiji. Namakachmy hišće bleķ a wostachmy pola Bartec na nóc.

Nazajtra přěcahnychmy k dwėmaj starymaj žonomaj. Ale dołho tam mėra njemějachmy. W nocy započo so wulke třějenje, a čěkachmy do hatow...

Hdyž so wróćichmy po někotrych dnjach do Zubornički, běchu wokna našeho domu rozbite. W domje bě wšo spowrócane a rozmetane. Něštožkuli bėše pokradnjene. Ale bėchmy zbožowni, zo dom hišće steješe, zo bėchmy wšitycy žiwu a zo bě wójna ke kóncu...

Powědař Ch. H.

Wuhódanje křiřowki z januarskeho čisla:

Stož je wšo prawje zapisař, je mohł w zaramikowanych kašćikach čitać słowo: TALAR.

Myto smy připóštali dobyćerjej Andreaj Ledźborej z Budyšina, šulerjej 4. lětnika.

Naše nowiny a časopisy před 100lětami

Z Mniřonca

Z kamjentnym tórmom, kotryž je hórskce towarstwo na našej horje, na Mniřoncu, loni twarić počało, twarc žanoho zboža nima. Nětko, hdyž su hižo wjele ločči wysoko natwarili, so tórm na jednej stronje počina zybować; to je wulka škoda za twarca, dokelž dyrbi tórm, jelizo nic cyły, da tola zdžěla zaso wotřorhać. Tež za towarstwo drje bjez škody njewotenđže; najskerje budža tola korčmarjej, kiž je korčemu, pódla tórna so twarjacu, wot 1. meje wotnařař, zhbjeny čas zarunać dyrbjeć.

Serbske Nowiny, 18. haprleje 1885

Twar železnicy z Budyšina přez Wojerecy do Hródky

W tutej naležności bėše so před jutrami w Rakecach chětro wulka zhromadźizna wosobow ze sakskeje a bramborskeje Łužicy zeřta. Wuzběhowaše so při tym, zo twar naspomnjenej smuhi hižo wot 30 lět sem na zo kedźbliwosc wobroća a zo je nadźija, zo so wěc nětko bórže wuwjedže. Stož na kartu pohladne, widži, zo polnóćna strona sakskeje Łužicy nimale cyle železnicow paruje a zo je woprawdže čas, zo by so tutomu njedostatkej wotpomhało; to je tež pruski minister Meybach spóznař, kotryž je lubił, zo chce bramborski stat železnicu wot Hródky přez Wojerecy do sakskeje mjezu twarić, jeli by sakski stat železnicu wot Budyšina hač na bramborsku mjezu wjeđł. Tuta železnica by

potajkim šla wot Budyšina do Małego Wjelkowa, Rakec, Kulowa, Wojerec hač do Hródk, hdžež so z Berlinskej smuhu zjednoći. To by krasna wěc była za tych, kiž móža nětko z delnich stron jenož z wulkej prócu do Budyšina přińc. We Wojerecach by so tuta linija z hornjo-lužiskej (Kohlfurt-Falkenberg) železnicy křižowała, tak móhli tež wšitcy, kotřiž při tutej smuze bydla, Budyšin lochko doscahněć.

Serbske Nowiny. sobotu, 4. apryla 1885

Přispomnjenčko

Tute čisło je šeste, za kotrež mam za mołwitosć. Hladajo na tute wudaće móžu z džakownosću konstatować, zo su mnozy přinoški za naš „Pomahj Bóh“ podali. Nadžijam so, zo to tež w přichodze tak wostanje, haj, zo hišće wjace za naš lubowany časopis pisaja. Zo so při tym tež wšelake nahłady jewja, je po mojim mjenjenju dobre a ma so znajmjeńša respektować.

S. Albert

POWĚŚĆE

Njeswaćidło. Je hižo dolho z dobrym wašnjom, zo so na spočatku každeho lěta zeńdu wosadni pomocnicy a sobudželaćerjo na farje. Tež lětsa tomu tak bě. Hdyž tež wšitcy přeprašeni přišli njeběchu, móžeše wosadni knjez farar Blumenstein nahladnu ličbu přitomnych powitać a džak wuprajić za woporiwe a husto za čichim wukonjane džěło.

Wosebite připóznace zasłuža sebi produrstwownik H. Schneider z Wulkeho Přezdrěnja, kiž je po wotchadze kantorec swójbny přewzał pozawnowy chór a z nim wšelake wosadne swjatočnosće hodnje porjeńša.

Džakowni smy tež knjeni Prešerowej, kiž je po smjerći zaslužbneje pokladnicy knjeni Pawlikoweje jeje džěło přewzała.

Wosebje přijomnje začuwa wosada při lětušej krutej zymje, zo mamy z kónca zašleho lěta nowe elektriske tepjenje w cyrkwi připrawjene. Za nje je wosada bohaće składowala. Tež wosadna žurła so bórže dotwari a budže so na podobne wašnje tepić hodžeć.

Wutrobne „Zapłać Bóh“ wuprajamy tež serbskim duchownym, kiž nam zastupuju na hódne wašnje z Božim słowom w serbskej rěči služa. Wažmy sebi tajku lubosć a prócu wosebje. Něhdy bě Njeswaćanska wosada sławna jako wosebje serbska!

Dokelž tuchwilu nimamy stajneho kantora, smy jara džakowni tež tym z wosady a wokoliny, kiž nam z hračom na byrglach njeźelne Bože služby porjeńšuju.

Njeh nam tute přikłady pokazuja, zo so tež pola nas pilnje a swěrnje džěła k Božej česći a spomóženju wosady.

A. G.

Hrodžišćo:

W přichodnych lětach budže so dyrbjec wěža našeje cyrkwe wobnowić. Z kónca zašleho lěta sem je hlowny zachod do cyrkwe pod wěžu zašlahany. Njemóžemy jón wjace wužiwać, dokelž hrozy strach, zo wobmjatk a cyhele z wěže padnu. Tuchwilu prócuje so wosada wo wulke rošty, zo bychy so trěbne džěła na wěži bórže wukonjeć móhli.

Farar Poetzsch-Poršičanski šěšćdesatnik

Jan Poetzsch narodži so 2. 4. 1925 w Drježdžanach. Lětsa budže tomu 30 lět, zo jeho njeboh superintendent Busch ordiněrowaše a do Poršiskeje wosady zapokaza.

W tutych 30 lětach je so farar Poetzsch wopokazał jako swěrný a nimoměry pilny duchowny. Wjele je so stajnje z chorosćemi bédzić měl, ale jeho swědomitosć njeda jemu ženje dołho z džěłom přestać.

My Serbja smy čescenemu a lubemu jubilaraj džakowni, zo ma wotewrjenu wutrobu za serbsku rěč. Kóždy měsac mamy w jeho wosadomaj, w Poršicach a w Budyšinku, serbske kemše. Knjeni fararka při tym na piščelach hraje. Za to so tež jej džakujemy. — Dwójcy smy serbski cyrkwinski džěn w Poršicach swjećili, a kóždy raz stej nas wosada a farski dom lubje witałoj.

Bóh Knjez chcył dale duchownske džěło jubilara bohaće žohnować!

Džakowne spominanje na njeboh Hermana Šoltu w Zarěču

Loni 29. februara zemrě naš luby křescanski serbski bratr Herman Šolta w 77. lěće swójeho žiwjenja. Narodził bě so 12. 9. 1907 w Brězowje, kotryž sluša do Budysko-Michałskeje wosady. W Konjecach pola Poršic bě kowarstwo nawuknył a jako wučeny kowar je pozdžišo stajnje zwólniwy był, druhim pomhać. Husto dosć je hač do slepeje nocy džěłał.

Čas žiwjenja je tež rady w cyrkwi sobu skutkował. Hižo w młodych lětach bě pozawnist w Michałskim chórze. Po Patokowej smjerći w lěće 1954 je kěbětartstwo za Zarěčansku kapału přewzał a je tele zastojnstwo hač do swójeje smjerće z njewšědnej swěru wukonjał. Wot lěta 1953 do 1978 je tež był w předstejerstwje Njeswaćanskeje wosady. Hdyž bě jemu někak móžno, je přeco chodzil na naše měsacne posedženja, a je so zamołwiće sobu starał wo duchowne žiwjenje we wosadze.

Wšitcy smy tutoho přecelneho, ponižneho, z cyłej wutrobu pobožneho, swěrneho Serba rady měli. A wón je rady mjez nami był na našich kubłanskich a serbskich cyrkwinskih dnjach.

Njeh wotpočuje w měrje a wěčne swětło swěć jemu.

My džak ći, Jezu, dawamy, zo ze smjerće ty stanył sy; ty jejnu móc sy zahubił a žiwjenje nam wobradził. Halleluja.

Prof. Gastparj njeboh

We Wařawje je njedawno něhdyši rektor ewangelskeje teologiskeje akademije dr. Woldemar Gastparj wumrěł.

W našich stawiznach ewangelskich serbskich cyrkwinskih dnjow pisachmy, zo je nam w lěće 1969 w Blunju na jara zajimawe wědomostne wašnje přednosował. Wón bě přeni polski teolog, z kotrymž smy so skontaktowali na našich serbskich cyrkwinskih dnjach. Wón běše wěsty čas tež ze synodalnym prezidentom a zastupowaše swoju polsku luthersku cyrkew někotrerazy na swětowych cyrkwinskih konferencach. W druhej swětowej wójnje dyrbjěše 5 lět w koncentraciskim lěhwje w Dachauje za swój lud a swoju wěru čerpieć. Wón bě tež wěrný přecel ewangelskich Serbow. 76lětny je na Božu prawdu šoł. Requiescat in pace!

La.

Džěř

Dnja 20. januara 1985 wotmě so tu serbska nutnosć ekumeniskeho razu. Bože słowo wukładowaše farar Jan Malink z Hrodžišća. Nutnosć bě rjenje wobrubjena ze spěwami a z hudźbnym poskićenjom na huslach. Džěći předstajachu k tomu w serbskej rěči hišće mału hodownu hru, kotruž bě pater St. Nawka přihotował. Po nutnosći so wšitcy — młodzi a stari — k zabawje a k spěwanju na farje zetkach, a šalka kofeja z dobrym přikusom wšěm wulce zesłodža.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

apryl 1985

5. 4. — Čichij pjatk

Budyšin-Michałska: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Albert)
Rakecy: 9.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)

7. 4. — 1. džěn jutrow

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Albert)

8. 4. — 2. džěn jutrow

Bukecy: 9.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Hrodžišćo: 14.30 hodž. kemše (Malink)

14. 4. — 1. njeźela po jutrach

Huska: 10.15 hodž. kemše (G. Lazar)

21. 4. — 2. njeźela po jutrach

Poršicy: 9.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Hodžij: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (G. Lazar)
Njeswaćidło: 9.30 hodž. kemše (Malink)

5. 5. — 4. njeźela po jutrach

Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)

Pomahj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjadauje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor: sup. Slegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski kěrchow, tel. 42201. Ekspedycja: farar G. Lazar, 8601 Bukecy (Hochkirch), Kirchweg 3. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministersteje rady NDR. — Čiše: Nowa Doba, Čišećernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-388). — Wuchadza jónkróc za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921